

ALAIN LOCKE (1885-1954) I «EL NOU NEGRE»

El filòsof Alain Locke és un dels personatges més influents de la cultura afroamericana de la primera meitat del segle 20. Tot i tenir una formació acadèmica excepcional (Harvard, Òxford, la Universitat de Berlín i el Collège de France) i un

doctorat per Harvard (1918), de retorn als Estats Units tan sols va poder fer classes en centres universitaris per a negres, però al costat de W.E.B. Du Bois i de Charles. S. Johnson (1893-1956) és una de les figures bàsiques del moviment '*Harlem Renaissance*', que agrupà per primer cop els intel·lectuals progressistes (molts d'ells marxistes) i els músics i artistes afroamericans de Nova York, on començava a agafar força un petit nucli d'universitaris afroamericans. Fou Locke qui donà una ideologia a aquest grup a través del seu llibre: '*The New Negro. An Interpretation*' (1925), una antologia de textos d'autors blancs i afroamericans que

era també un balanç de la literatura, la música i el pensament negre.

A la introducció d'aquest llibre, Locke (ell mateix de religió bahai) popularitzà la idea del «nou Negre», que significava un canvi d'actitud de la població afroamericana. A parer seu l'emigració dels negres d'arreu cap a Nova York i Harlem permetia, per primer cop, la formació d'un nucli intel·lectual autònom respecte a la cultura blanca:

«Aquest renaixement de la dignitat i de la confiança en si mateixos obre una fase dinàmica en la vida de tota la comunitat negra. El ressort de l'escalfor interna respondrà a tota pressió exterior, sigui la que sigui. Les masses que emigren del camp a la ciutat fan un salt en l'experiència de diverses generacions. Però, cosa més important, el mateix fenomen es produeix en l'ordre espiritual pel que fa a l'actitud del jovent negre pel que a la seva poesia, el seu art, la seva educació, la seva visió del món».

La reacció de la minoria a les pressions de l'entorn segregacionista generen una nova confiança. La segregació i l'adversitat produeixen, paradoxalment, una nova solidaritat que tindrà el seu centre en el moviment de la *Harlem Renaissance*. Si bé Locke creia que el pervindre era interracial i intercultural, per a ell el fet que el problema negre sigui internacional és una dada fonamental. Cal educar el moviment per tal que deixi de ser purament reactiu i actiu de manera transformadora:

«A Harlem la vida negra es descobreix i assumeix les seves primeres possibilitats d'expressió col·lectiva i d'autodeterminació (...) El que està passant a Harlem, us ho accepto, no és únic al món, però tanmateix és absolutament significatiu i profètic. Cap observador sensat, siguin quines siguin, les simpaties que tingui pel moviment, no pot pretendre que les masses ja estan organitzades, però s'agiten, es remouen (...) Estrictament, són el de la classe de tropa els qui es mouen i els líders els qui segueixen (...) Notem en aquesta nova psicologia l'absència de referències al sentimentalisme i el desenvolupament d'un sentiment viu de dignitat i de confiança en un mateix. Aquesta nova consciència repudia tota dependència social. Poc a poc el nou Negre es cura de la seva hipersensibilitat i aprèn a dominar els seus nervis

'pessigollers'. Rebutja d'acceptar els judicis tradicionals sobre ell i els compliments filantròpics que tot plegat implica».

El retrobament negre a les grans ciutats (enfront de la dispersió que havia provocat l'esclavatge) és per a Locke l'anunci de la internacionalització de la qüestió afroamericana:

«Tenim consciència de ser l'avantguarda dels pobles africans en contacte amb la civilització del segle XX. (...) Com en el cas dels jueus, la persecució fa el Negre internacional. En tant que fenomen mundial, aquesta consciència més àmplia que nosaltres mateixos (...) era inevitable i el que l'ha provada no l'hem inventat nosaltres. Les conseqüències de tot plegat no són necessàriament perjudicials per als interessos superiors de la civilització. Tan sols l'actitud de les races dominants en la nostra època de canvi crític pot decidir si això de fet provocarà nous i innombrables conflictes o, per contra, si produirà canvis culturals i la difusió de noves llums».